مەككىدە نازىل بولغان سۈرە تەكاسۇر 8 ئايەت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا
لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ
عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللہ نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

تاكى قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغىنىڭلارغا (يەنى قەبرىلەرگە كۆمۈلگىنىڭلارغا) قەدەر، (پۇل - مال، بالىلار بىلەن) پەخىرلىنەمەك سىلەرنى غەپلەتتە قالدۇردى[1-2]. راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر[3]. ئاندىن راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر[4]. ئەگەر سىلەر راستلا ھەقىقىي بىلسەڭلار (غەپلەتتە قالماڭلار)[5]. سىلەر چوقۇم جەھەننەمنى كۆرىسىلەر[6]. ئاندىن ئۇنى چوقۇم ئۆز كۆزۈڭلار بىلەن كۆرىسىلەر[7]. ئاندىن (دۇنيادا سىلەرگە بېرىلگەن) نېمەتلەردىن سۇئال - سوراق قىلىنىسىلەر[8].

ئاخىرەتتىن غەپلەتتە قېلىش بولسا دۇنيانى ناھايىتى بەك ياخشى كۆرۈپ كەتكەنلىكنىڭ نەتىجىسى ئىكەنلىكى توغرىسىدا

﴿**تاكى قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغىنىڭلارغا (يەنى قەبرىلەرگە كۆمۈلگىنىڭلارغا) قەدەر، (پۇل - مال، بالىلار بىلەن) پەخىرلىنەمەك سىلەرنى غەپلەتتە قالدۇردى**﴾ يەنى تاكى سىلەرگە ئۆلۈم كېلىپ قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغىنىڭلارغا ۋە قەبرىلەرنىڭ ئادەملىرىگە ئايلانغىنىڭلارغا قەدەر، دۇنيا ۋە ئۇنىڭ رەڭگا - رەڭ، نازۇنېمەتلىرى سىلەرنى ئاخىرەتلىك ئۈچۈن تەييارلىق قىلىشتىن ۋە ئۇنى ئىزلەشتىن غەپلەتتە قالدۇردى.

ئىمام بۇخارى ئەنەس ئىبنى مالىكتىن ئۇبەي ئىبنى كەئبنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: بىز تاكى ﴿**تاكى قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغىنىڭلارغا (يەنى قەبرىلەرگە كۆمۈلگىنىڭلارغا) قەدەر، (پۇل - مال، بالىلار بىلەن) پەخىرلىنەمەك سىلەرنى غەپلەتتە قالدۇردى**﴾ دېگەن ئايەت چۈشكەنگە قەدەر «ئەگەر ئىنساننىڭ بىر جىلغا ئالتۇنى بولسا...» دېگەن ھەدىسنى قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىدىنمىكىن دەپ قارايتتۇق.

ئىمام ئەھمەد ئابدۇللاھ ئىبنى شىخخىرنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا بارسام، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «اللہ تائالا ﴿**تاكى قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغىنىڭلارغا (يەنى قەبرىلەرگە كۆمۈلگىنىڭلارغا) قەدەر، (پۇل - مال، بالىلار بىلەن)**

www.munber.org

پەخىرلەنمەك سىلەرنى غەپلەتتە قالدۇردى﴾ دەۋاتىدۇ. (ئەمما) ئادەمنىڭ بالىسى: مېنىڭ مېلىم، مېنىڭ مېلىم، دەيدۇ. ئى ئىنسان! پەقەت ئۇ ماللىرىڭنىڭ ئىچىدىن يەپ تۈگەتكىنىڭ ياكى كىيىپ چىرىتكىنىڭ ۋە ياكى سەدىقە بېرىپ (ئاخىرەت ئۈچۈن) ئەۋەتىۋالغىنىڭلا سېنىڭكىدۇر» دېدى. بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم، تىرمىزى ۋە نەسەئى قاتارلىقلار رىۋايەت قىلغان.

ئىمام مۇسلىم ئەبۇھۇرەيرە رەزىيە الله ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى: «ئادەمنىڭ بالىسى: مېنىڭ مېلىم، مېنىڭ مېلىم، دەيدۇ. ئۇ ماللىرىڭنىڭ ئىچىدىن پەقەت يەپ تۈگەتكىنى ياكى كىيىپ چىرىتكىنى ۋە ياكى سەدىقە بېرىپ (ئاخىرەت ئۈچۈن) ئەۋەتىۋالغىنىلا ئۇنىڭكىدۇر. قالغانلىرى (باشقىلارنىڭ ئىلكىگە) ئۆتۈپ كەتكەن ۋە باشقىلارغا قالدۇرۇلغان بولىدۇ» دېدى.

ئىمام بۇخارى ئەنەس ئىبنى مالىكتىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئۆلگەن كىشىگە ئۇنىڭ بالىۋاقىلىرى، پۇل ـ ماللىرى ۋە ئەمەل ـ ئىبادەتلىرىدىن ئىبارەت ئۈچ نەرسە (تاكى ئۇنىڭ قەبرىسىگىچە) ئەگىشىپ بارىدۇ. (بۇ ئۈچ نەرسىدىن) ئۇنىڭ بالا ـ چاقىلىرى ۋە پۇل ـ ماللىرىدىن ئىبارەت ئىككى نەرسە قايتىپ كېلىدۇ. ۋە ئۇنىڭ ئەمەل ـ ئىبادەتلىرىلا ئۇنىڭ بىلەن قېلىپ قالىدۇ». بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم، تىرمىزى ۋە نەسەئى قاتارلىق ئىماملارمۇ شۇنداق رىۋايەت قىلدى.

ئىمام ئەھمەد ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئىنسان قېرىپ كەتسىمۇ يەنە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ھېرىسمەنلىك ۋە (ئۇنى قىلسام، بۇنى قىلسام دېگەن) ئارزۇلاردىن ئىبارەت ئىككى نەرسە قېلىپ قالىدۇ». بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىممۇ رىۋايەت قىلدى.

دوزاخنى كۆرۈش ۋە ئىنسانغا ئۇنىڭغا بېرىلگەن نېمەتلەردىن سورىلىدىغانلىقى بىلەن قىلىنغان تەھدىت توغرىسىدا

﴿راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر. ئاندىن راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر﴾ ھەسەنبەسرى: الله تائالانىڭ بۇ ئايىتى قايتا ـ قايتا قىلىنغان بىر تەھدىتدۇر، دېدى. زەھھاك: الله تائالانىڭ **﴿راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر﴾** دېگەن ئايىتى: ئى كاپىرلار! سىلەر راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر دەپ كاپىرلارغا قارىتىلغان ۋە ئۇنىڭ: **﴿ئاندىن راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر﴾** دېگەن ئايىتى: ئى مۆمىنلەر! سىلەر ئاندىن راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر دەپ مۆمىنلەرگە قارىتىلغان سۆزدۇر، دېدى.

﴿ئەگەر سىلەر راستلا ھەقىقىي بىلسەڭلار (غەپلەتتە قالماڭلار)﴾ يەنى مۇبادا سىلەر ھەقىقىي بىلسەڭلار، تاكى سىلەر ئۆلۈپ قەبرىلەرگە كۆمۈلگەنگە قەدەر، (پۇل ـ مال، باللار بىلەن) پەخىرلىنىش سىلەرنى ئاخىرەت ئۈچۈن ئىشلەشتىن غەپلەتتە قالدۇرمايتتى.

﴿سىلەر چوقۇم جەھەننەمنى كۆرىسىلەر. ئاندىن ئۇنى چوقۇم ئۆز كۆزۈڭلار بىلەن كۆرىسىلەر﴾ الله تائالانىڭ بۇ ئايىتى ئۇنىڭ: **﴿راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر. ئاندىن راستلا كەلگۈسىدە بىلىسىلەر﴾** دېگەن ئايىتىدە كەلگەن تەھدىدنىڭ قانداق تەھدىد ئىكەنلىكىنى ئوچۇق بايان قىلىپ كەلدى. يەنى ئۇ تەھدىت (ئىشەكتەك) بىر ھاڭرىسا، ھەيۋىتىدىن ۋە قورقۇنچلۇقلىقىدىن الله تائالاغا يېقىن پەرىشتىلەر ۋە پەيغەمبەرلەرمۇ تىزىچە ئولتۇرۇپ قالىدىغان دوزاخنى ئۇنىڭغا كىرىشكە ھەقلىق بولغان كىشىلەرنىڭ كۆرىشىدۇر. دوزاخ شۇنداق ھاڭراپ قورقۇنچلۇق ئاۋاز چىقارغاندا، الله تائالاغا يېقىن پەرىشتىلەرنىڭمۇ ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭمۇ تىزىچە ئولتۇرۇپ قالىدىغانلىقى ھەققىدە كۆپلىگەن ئەسەرلەر رىۋايەت قىلىنىدى.

www.munber.org

﴿ئاندىن (دۇنيادا سىلەرگە بېرىلگەن) نېمەتلەردىن سوئال ـ سوراق قىلىنىسىلەر﴾ يەنى سىلەر قىيامەت كۈنىدە الله تائالا (دۇنيادا) سىلەرگە بەرگەن سالامەتلىك، خاتىرجەملىك، رىزقلاردەك الله تائالانىڭ نېمەتلىرىنىڭ شۈكرانىسى ۋە ئۇ نېمەتلەرنى بەرگەنلىكى ئۈچۈن الله تائالاغا ئىبادەت قىلغان ياكى قىلمىغانلىقىڭلار ھەققىدە سوئال ـ سوراق قىلىنىسىلەر.

ئىبنى جەرىر ئەبۇھۇرەيرەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ئەبۇبەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىلەن ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بىللە ئولتۇراتتى. ئۇ ئىككىسىنىڭ قېشىغا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام كېلىپ: «سىلەر نېمە سەۋەبتىن بۇ يەردە ئولتۇردۇڭلار؟» دېدى. ئۇ ئىككىسى: سېنى ھەق بىلەن پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن الله تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمىزكى، بىزنى پەقەت قورساقنىڭ ئاچلىقىلا ئۆيلىمىزدىن چىقاردى، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «مېنى ھەق بىلەن پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن الله تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مېنىمۇ شۇ ئاچلىق چىقاردى» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئەنسارلىق بىر كىشىنىڭ ئۆيىگە باردى. ئۇلارنىڭ ئالدىغا بىر ئايال چىققان ئىدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «پالانى قەيەردە؟» دېدى. ئۇ ئايال: ئۇ بىزگە تاتلىق سۇ ئېلىپ كەلگىلى كەتكەن ئىدى، دېدى. بىر ئازدىن كېيىن ئۇ كىشىمۇ تۇلۇمىنى كۆتۈرۈپ كەلدى ۋە: قارشى ئالىمىز، بۈگۈن بىر كىشىنىڭ مېنى يوقلاپ كەلگەنلىكى پەيغەمبەرنىڭ يوقلاپ كەلگىنىدىن ئارتۇق بولماس، دەپ تۇلۇمنى خورمىنىڭ قۇرىغان بىر ئاچىسىغا ئېسىپ قويۇپ، ئۇلارغا بىر شاخ ھۆل خورما سۇندۇرۇپ كەلدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «خورمىلارنى ئۈزۈپ ئېلىپ كەلسەڭ بولمامتى؟» دېدى. ئۇ: سىلەرنى خورمىلارنى ئۆزلىرى تاللاپ ئۈزۈپ يىسۇن دەپ شېخى بىلەن سۇندۇرۇپ ئېلىپ كەلدىم، دېدى. ئاندىن ئۇ قولىغا پىچاق ئالغان ئىدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «سېغىلىۋاتقان قوينى ئۆلتۈرۈشتىن ساقلانغىن» دېدى.

ئۇ شۇ كۈنى ئۇلار ئۈچۈن مال بوغۇزلىدى. ئۇلار (گۆشلەردىن تويغۇچە) يېيىشتى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «قىيامەت كۈنى سىلەر ئەلۋەتتە بۇ نېمەتلەردىن سوراق قىلىنىسىلەر. سىلەرنى ئاچلىق ئۆيۈڭلاردىن چىقارغان ئىدى. سىلەر تاكى ماۋۇ ـ ماۋۇ نېمەتلەرگە ئېرىشمىگىچە ئۆيۈڭلارغا قايتمىدىڭلار» دېدى. بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم رىۋايەت قىلدى.

ئىمام بۇخارى، تىرمىزى، نەسەئى ۋە ئىبنى ماجە قاتارلىقلار ئىبنى ئابباستىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ساقلىق ۋە بوش ۋاقتى بولۇشتىن ئىبارەت ئىككى خىل نېمەت بار. كۆپ ساندىكى كىشىلەر بۇ ئىككى نېمەتتىن تولۇق پايدىلانمايدۇ» يەنى نۇرغۇنلىغان كىشىلەر شۇ ئىككى خىل نېمەتنىڭ شۈكرانىسىنى ئادا قىلىشتا بىخۇتلۇق قىلىپ، ئۇ نېمەتنىڭ بېرىلگىنىگە قارىتا ئۆتەشكە تېگىشلىك مەجبۇرىيەتلىرىنى ئۆتىمەيدۇ.

ئىمام ئەھمەد ئەبۇھۇرەيرەدىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «الله تائالا ـ (ئەففاننىڭ رىۋايىتىدە قىيامەت كۈنى) ـ ئى ئىنسان! مىنىشىڭ ئۈچۈن ئات ۋە تۆگىنى يارىتىپ بەرمىدىممۇ؟ ئاياللارنى سېنىڭ جۈپتىڭ قىلىپ بەرمىدىممۇ، سېنى (باشقا نەرسىلەرگە) باشلىق ۋە قەدىرلىكنى ئۈستۈن قىلمىدىممۇ؟ بۇلارنىڭ شۈكرانىسى قېنى؟ دەيدۇ».

الله تائالاغا شۈكۈرلەر بولسۇن، شۇنىڭ بىلەن سۈرە تەكاسۇرنىڭ تەپسىرى تۈگىدى.

www.munber.org